

Η «γεωπολιτική» Κομισιόν

Όταν αποδεικνύεται ότι η πολιτική δεν απέχει πολύ από τον πολιτικαντισμό...

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, που αναλαμβάνει την προεδρία της Κομισιόν από την 1η Νοεμβρίου, πήρε τη σκυτάλη από τον μέλλοντα πρόεδρο του Συμβουλίου της Ε.Ε. Σαρλ Μισέλ στο ξεδίπλωμα μιας καμπάνιας που στοχεύει να πείσει την κοινή γνώμη ότι οι νέοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι «πιάνουν τον ταύρο από τα κέρατα»*. Είπε λοιπόν μεταξύ άλλων ωραίων ότι «η δική μου(!) Κομισιόν θα έχει γεωπολιτικό χαρακτήρα». Όπως φάνηκε και από τις λοιπές δηλώσεις και διευκρινίσεις της, η νέα πρόεδρος επιχειρεί με... γερμανική λεπτότητα να πάρει αποστάσεις από την απερχόμενη Κομισιόν του Γιούνκερ, αφήνοντας να εννοηθεί ότι ήταν μάλλον «διεκπεραιωτική» – ενώ η δική της θα είναι σαφώς πιο «πολιτικοποιημένη». Ακριβώς για να τονίσει αυτόν τον νέο χαρακτήρα χρησιμοποίησε τον καινοφανή όρο «γεωπολιτική Επιτροπή». Υπάρχουν βέβαια δυο-τρία προβλήματα, και το μεγαλύτερο από αυτά δεν είναι η γκρίνια ορισμένων δεινοσαύρων της ευρωγραφειοκρατίας που υπενθυμίζουν ότι, βάσει των συνθηκών, η Κομισιόν οφείλει να δρα ως αμερόληπτος θεματοφύλακός

τους. Πράγμα που δεν διασφαλίζεται από μια Κομισιόν που διεκδικεί το δικαίωμα να «έχει άποψη». Εδώ όμως έχουν ανατραπεί άλλοι κι άλλοι κανόνες, οπότε κανείς σοβαρός παράγοντας δεν δίνει και μεγάλη σημασία στη «δημιουργική ερμηνεία» των συνθηκών από την φον ντερ Λάιεν. Πόσο μάλλον που η Γερμανίδα δείχνει να καταλαβαίνει ότι έχουμε μπει σε μια νέα εποχή, όπου οι οικονομικές πολιτικές δεν θα παίζουν το πρώτο βιολί στη διαμόρφωση των εξελίξεων εντός και εκτός Ευρώπης. Υπ' αυτήν την έννοια, τα πιο δυναμικά κέντρα της ευρωκρατίας καλοδέχονται κάποια που «θα αναλάβει τολμηρή δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, θα ενισχύσει τους δεσμούς μας με τις ΗΠΑ, θα καθορίσει τις σχέσεις μας με μια πιο δυναμική Κίνα και θα ενεργήσει ως αξιόπιστος γείτονας για την αφρικανική ήπειρο». Εδώ ακριβώς όμως εμφανίζεται το μεγαλύτερο πρόβλημα: για να... παραιβιάσει με τέτοιο τρόπο τον ρόλο που οι συνθήκες της Ε.Ε. της επιβάλουν, η φον ντερ Λάιεν θα χρειαζόταν, πέρα από το πράσινο φως της ευρωκρατίας, και κάτι παραπάνω από τον милитарιστικό αυταρ-

χισμό που τη χαρακτηρίζει. Θα χρειαζόταν δηλαδή μια κατάσταση στοιχειώδους σταθερότητας, τουλάχιστον στον πυρήνα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, και μια συμφωνία των ηγετών των ισχυρότερων κρατών μελών για τον προσανατολισμό της Ευρώπης στον σημερινό ταραγμένο κόσμο. Αντ' αυτών, η φον ντερ Λάιεν «διαθέτει» μια

αποδυναμωμένη Γερμανία και μια Γαλλία που επιχειρεί να εκμεταλλευθεί αυτό το γεγονός, κι από εκεί και πέρα έναν κυκεώνα αλληλοσπαρασσόμενων υποσυνόλων. Οπότε ο ενιαίος προσανατολισμός μοιάζει με όνειρο θερινής νυκτός, ο ευρωατλαντισμός αλωνίζει, η αυτοκτονική αντιρωσική στάση συνεχίζεται, και οι παλινωδίες της Ε.Ε. στον τρόπο που αντιμετωπίζει τις διεθνείς αντιπαραθέσεις γράφουν ιστορία. Όχι ότι της δίνουν και μεγάλη σημασία πια οι διεθνείς μεγαπαίκτες... Έτσι η «γεωπολιτική Κομισιόν» της Γερμανίδας αρχίζει να θυμίζει πολιτικάντικη φούσκα πριν καν αρχίσει τη θητεία της. Γεγονός που επιτείνεται μεταξύ άλλων από το καλόπιασμα των «αντιευρωπαϊκών» κυβερνητικών κομμάτων της Ουγγαρίας, της Πολωνίας κ.λπ., στα οποία η φον ντερ Λάιεν έκλεισε το μάτι προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση της. Τελικά δεν είναι απίθανο μετά από λίγα χρόνια πολλοί (αν και για διαφορετικούς λόγους ο καθένας) να νοσταλγούν τον «διεκπεραιωτή» Γιούνκερ!

Ε.Φ

* Βλ. «Το ευρωπαϊκό μπαλόνι δεν φουσκώνει» (φύλλο 465, σελ. 11).

Νέος γύρος ποσοτικής χαλάρωσης

Μια «τρύπα στο νερό» για την ανάπτυξη – Κέρδη στη χρηματοπιστωτική «φούσκα»

Ο ι ιδιαίτερα αρνητικές εξελίξεις και προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομίας, με κύριο σημείο αναφοράς τη γερμανική οικονομία, έχουν σημάνει συναγερμό στα οικονομικά επιτελεία. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν μπορούσε να περιμένει μέχρι την 1η Νοεμβρίου, οπότε η Λαγκάρντ θα αντικαταστήσει τον Ντράγκι. Πόσο μάλλον που τον Ιούλιο η βιομηχανική παραγωγή της Ευρωζώνης υποχώρησε κατά 0,4%, ξεπερνώντας αρνητικά τις εκτιμήσεις των αναλυτών. Βασικές αιτίες θεωρούνται ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας, ο φόβος μήπως αυτός επεκταθεί και προς την Ευρώπη, καθώς και η γενικευμένη αβεβαιότητα γύρω από το Brexit και την τελική μορφή του. Πρωταγωνιστής σε αυτήν την πτώση ήταν η Γερμανία, που εκτιμάται ότι βρίσκεται στα πρόθυρα της ύφεσης. Στις 12 Σεπτεμβρίου ο Ντράγκι ανακοίνωσε τις αποφάσεις της ΕΚΤ για το νέο γύρο ποσοτικής χαλάρωσης, ενώ ένα χρόνο πριν η ΕΚΤ είχε αναγγείλει το τέλος του τότε προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης και είχε αναφέρει τη σταδιακή άνοδο των επιτοκίων. Ένα χρόνο μετά, η κατάσταση έχει αλλάξει ριζικά προς αρνητική κατεύ-

Αντί να ληφθούν αναπτυξιακά μέτρα με τόνωση της δημοσιονομικής πολιτικής και ενίσχυση της ζήτησης, το καθήκον αυτό παραδίδεται για μία ακόμα φορά στην κεντρική εξουσία της χρηματιστικής οικονομίας

θυνση. Έτσι ο Ντράγκι αιτιολόγησε την αναγκαιότητα ανάληψης δράσης από την ΕΚΤ επικαλούμενος τρεις παράγοντες: α) Την επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. β) Τους κινδύνους μείω-

σης της παραγωγής λόγω του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας και τυχόν άτακτου Brexit. γ) Την εκτίμηση για περαιτέρω μείωση του πληθωρισμού εξαιτίας της μειωμένης ζήτησης.

Τα μέτρα που ανακοινώθηκαν αφορούν: α) Μείωση του επιτοκίου καταθέσεων των Τραπεζών στην ΕΚΤ κατά 0,10%, συνεπώς τελικά -0,50%. Παράλληλα όμως αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού των τόκων προκειμένου να περιοριστεί δραστικά η αρνητική επίπτωση στις τράπεζες. β) Έναρξη ξανά, από 1ης Νοεμβρίου, της αγοράς τίτλων από την ΕΚΤ με μηνιαίο ρυθμό 20 δις. ευρώ. Επιλέξιμοι είναι οι τίτλοι πιστοληπτικής διαβάθμισης (investment grade) που εκδίδονται από τα κράτη, τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις – συνεπώς οι ελληνικοί τίτλοι, κατ' επέκταση και οι ελληνικές τράπεζες, εξαιρούνται από το πρόγραμμα. γ) Τριμηνιαίες ενέσεις ρευστότητας προς τις τράπεζες με ευνοϊκούς όρους (ουσιαστικά θα τις δανείζει με αρνητικό επιτόκιο -0,50%) προκειμένου να διατηρηθούν/δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες δανεισμού. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι ο Ντράγκι υπογράμμισε πως η νομισματική πολιτική δεν μπορεί να αποτελεί, όπως γίνεται μέχρι σήμερα, τον αποκλειστικό παράγοντα τόνωσης της ζήτησης στην ευρωζώνη. «Είναι καιρός η δημοσιονομική πολιτική να μπει μπροστά και να γίνει το βασικό εργαλείο των κυβερνήσεων» είπε

χαρακτηριστικά ο απερχόμενος διοικητής της ΕΚΤ.

Συμπερασματικά, ενώ η οικονομία της Ευρωζώνης ερωτοτροπεί με την ύφεση, αντί να ληφθούν αναπτυξιακά μέτρα με τόνωση της δημοσιονομικής πολιτικής και ενίσχυση της ζήτησης, το καθήκον αυτό παραδίδεται για μία ακόμα φορά στην κεντρική εξουσία της χρηματιστικής οικονομίας (ΕΚΤ). Αυτή φροντίζει μεν να πάρει κάποια μέτρα, αλλά παράλληλα να διαφυλάξει-ενισχύσει την κερδοφορία των τραπεζών. Τα 2 και πλέον τρισεκατομμύρια ευρώ που δόθηκαν με το πρώτο πακέτο ποσοτικής χαλάρωσης (2015-2018) κάθε άλλο παρά απέτρεψαν την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης στην Ευρωζώνη, καθώς δεν χρησιμοποιήθηκαν για επενδύσεις αλλά για «φούσκωμα του μπαλονιού» της χρηματιστικής οικονομίας. Φυσικά στις τρέχουσες, ακόμα πιο δυσμενείς, συνθήκες δεν είναι λογικό να αναμένουμε διαφορετικές εξελίξεις. Ο Ντράγκι θεωρεί ότι έκανε το καθήκον του και η «μπάλα βρίσκεται πλέον στο γήπεδο των κυβερνήσεων». Σε αυτές τις συνθήκες ο κ. Μητσοτάκης περιμένει τους επενδυτές από το εξωτερικό.... Π.Δ.